

Κεφάλαιο Β. Τεμαχιακά στοιχεία: Διδασκαλία των συμφώνων

7η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η διδακτική πρόταση που ακολουθεί αφορά στη διδασκαλία του άηχου υπερωικού τριβόμενου /x/. Ο ήχος αυτός δυσκολεύει ιδιαίτερα πολλούς αλλόγλωσσους μαθητές, π.χ. με μητρική γλώσσα τη γαλλική, ιταλική, τουρκική, κ.ά. Ανάλογα με το γλωσσικό τους υπόβαθρο, οι μαθητές κάνουν διαφορετικές αντικαταστάσεις των ήχων αυτών. Μια συχνή αντικατάσταση είναι η παραγωγή του στιγμιαίου [k] αντί για το τριβόμενο [x].

Επίπεδο	Μέσο - Προχωρημένο
Ομάδα στόχος	Επίπεδο B1, B2, Γ1, Γ2: όλες οι ηλικίες
Θεματική ενότητα	Οικονομία
Διδακτικός στόχος	Διδασκαλία του υπερωικού συμφώνου /x/
Απαιτούμενος χρόνος	3 διδακτικές ώρες
Υλικό	5 φωτοτυπίες
Εμπλεκόμενες δεξιότητες	Κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου
Τι χρειάζεται να ξέρουν οι μαθητές από πριν	Σχετικό λεξιλόγιο

Παρουσίαση

Χωρίζετε τους μαθητές σας σε ομάδες των 3-4 ατόμων και τους δίνετε από μία φωτογραφία:

Φωτοτυπία 1

Ζητάτε από τους μαθητές της κάθε ομάδας να συζητήσουν την εικόνα, δίνοντας όσες πιο πολλές πληροφορίες μπορούν. Κατόπιν επιλέγετε 3 μόνο ομάδες, με διαφορετικές φωτογραφίες η καθεμία και ζητάτε από ένα άτομο της κάθε ομάδας να περιγράψει την εικόνα. Ζητάτε από τις υπόλοιπες ομάδες που έχουν την ίδια φωτογραφία να συμπληρώσουν περισσότερες πληροφορίες εφόσον έχουν. Στη συνέχεια, δείχνετε και τις τρεις εικόνες σε όλους τους μαθητές και, ανάλογα με την περιγραφή που έγινε και το επίπεδό τους, τους ρωτάτε μερικά από τα εξής:

Τι κοινό υπάρχει μεταξύ των εικόνων;

Εικόνα 1.

1. Ποια είναι τα συναισθήματα των ατόμων στην εικόνα 1;
2. Πιστεύετε ότι νιώθουν πάντα έτσι όταν παίζουν τυχερά παιχνίδια;

3. Τι κίνδυνοι υπάρχουν από τα τυχερά παιχνίδια;
4. Έχετε παίξει ποτέ τυχερά παιχνίδια; Σε καζίνο, στο διαδίκτυο, αλλού;
5. Ποια τυχερά παιχνίδια παίζατε;
6. Χάσατε ή κερδίσατε;
7. Πότε είναι έθιμο να παίζουμε χαρτιά στην Ελλάδα; Γιατί;
8. Στη χώρα σας παίζουν πολλά άτομα τυχερά παιχνίδια; Πώς; Πού;

Εικόνα 2.

1. Ασχολείστε με το χρηματιστήριο; Παρακολουθείτε νέα σε σχετικές εκπομπές;
2. Πιστεύετε ότι υπάρχουν ευκαιρίες για να κερδίσετε χρήματα στο χρηματιστήριο;
3. Έχετε εσείς ή κάποιο άτομο που γνωρίζετε μετοχές στο χρηματιστήριο;
4. Αν όχι, θα αγοράζατε μετοχές στο μέλλον;
5. Τι γνωρίζετε για το χρηματιστήριο της Ελλάδας;
6. Τι μπορεί να κάνει κανείς όταν οι μετοχές του χάσουν την αρχική αξία τους;

Εικόνα 3.

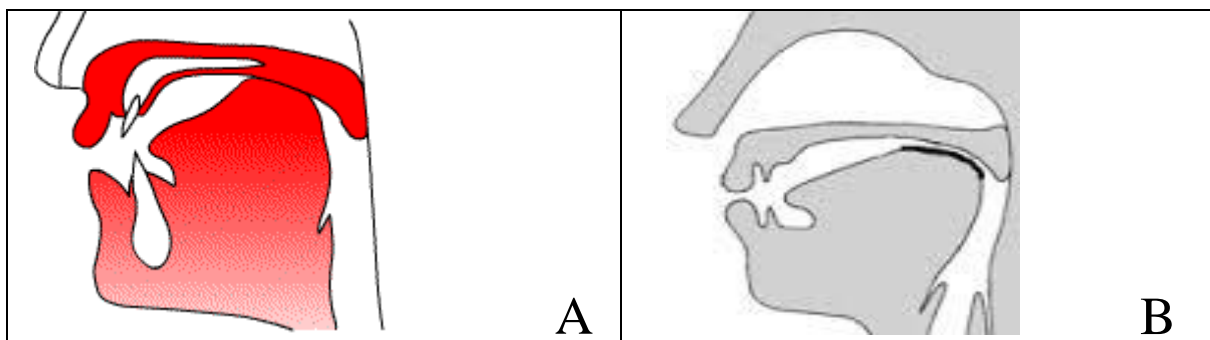
1. Πού μπορεί να πουλήσει κάποιος τα χρυσαφικά του;
2. Πώς νομίζετε ότι νιώθει κάποιος όταν πουλά τα χρυσαφικά του;
3. Γιατί τα πουλά;
4. Τα χρήματα που παίρνει καλύπτουν την αξία των χρυσαφικών;
5. Ποια είναι συχνά η μεγαλύτερη αξία των χρυσαφικών, η συναισθηματική ή η χρηματική;
6. Είναι εύκολο να πουλήσει κανείς σήμερα χρυσαφικά στην Ελλάδα;
7. Υπάρχουν παρόμοιες επιχειρήσεις στη χώρα σας; Τις βρίσκετε εύκολα;

Καθώς οι μαθητές σας δίνουν απαντήσεις, γράφετε μερικές λέξεις με τον ήχο /x/ στον πίνακα:

Χρήματα
Χαρά
Χαμόγελο
Παιχνίδια
Χάνω τα χρήματά μου, χάνω την περιουσία μου, χάνω χωράφια
Χάνω στα χαρτιά
Πρωτοχρονιά
Χρηματιστήριο
Έπεσαν οι αξίες των μετοχών
Χάνει/Ανεβαίνει η αξία της μετοχής
Πουλώ χρυσαφικά
Δεν έχω χρήματα
Χαμηλή αξία

Ζητάτε από τους μαθητές να δουν και να διαβάσουν φωναχτά μερικές από τις λέξεις στον πίνακα. Εντοπίζετε τα προβλήματα στην παραγωγή του /x/ και τις πιθανές αντικαταστάσεις του. Αμέσως μετά τους εξηγείτε ότι το υπερωικό /x/ παράγεται με τοποθέτηση του οπίσθιου μέρους της γλώσσας στη μαλακή υπερώα, δηλαδή στο πίσω μέρος της οροφής του στόματος, και συνεχή ώθηση του αέρα προς τα έξω. Οι φωνητικές χορδές δεν πάλλονται.

Μπορείτε να τους δείξετε το διάγραμμα της φωνητικής οδού για το υπερωικό /k/ (Διάγραμμα Α),

και να τους πείτε ότι η γλώσσα τοποθετείται στο σημείο που παράγουν και τον ήχο /k/, αλλά υπάρχει ένα άνοιγμα, δηλαδή η γλώσσα δεν έχει πλήρη επαφή με τη μαλακή υπερώα, και έτσι είναι δυνατή η συνεχής διαφυγή του αέρα. Μπορούν λοιπόν να τοποθετήσουν τη γλώσσα στο ίδιο σημείο με το /k/ αλλά σε λίγο πιο ανοικτή θέση (Διάγραμμα Β)¹.

Τους δείχνετε την παραγωγή του /x/ και του /k/ στη Φωνητική Βιβλιοθήκη του εκπαιδευτικού εργαλείου *Μιλώ Ελληνικά - SpeakGreek* (<http://speakgreek.web.auth.gr/dp/el/library/choose>).

Τους δίνετε μερικά ελάχιστα ζεύγη για να κατανοήσουν τη σημασία της σωστής αντίληψης και παραγωγής των υπερωικών (π.χ. χαλί-καλή, χώμα-κόμμα).

Πρακτική

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (1): άσκηση που επικεντρώνεται στην παραγωγή

Δίνετε στους μαθητές σας τη Φωτοτυπία 2 με τις παρακάτω λέξεις και τους διαβάζετε τα ζεύγη φωναχτά. Κατόπιν τους ζητάτε να τα διαβάσουν φωναχτά και εκείνοι.

Φωτοτυπία 2

/k/	/x/
κάνω	χάνω
κόρη	χώροι
κάδοι	χάδι
χόμπι	κόμποι
κρίμα	χρήμα
κρίση	χρήση

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (2): άσκηση που επικεντρώνεται στην αντίληψη και την παραγωγή

Διαβάζετε τις παρακάτω λέξεις και ζητάτε από τους μαθητές σας να κυκλώσουν αυτές που ακούν στη Φωτοτυπία 2. Κατόπιν τους ζητάτε να τις διαβάσουν φωναχτά για να ελέγξετε κατά πόσο τις αντιλήφθηκαν και/ή τις παράγουν σωστά.

χάνω
κόρη
χάδι
χόμπι
κρίμα

¹ Διάγραμμα Α από το <http://thesoundsofenglish.blogspot.gr/2013/02/points-of-articulation.htm>, Διάγραμμα Β από τις εικόνες που παρέχουν οι μηχανές αναζήτησης για το υπερωικό τριβόμενο.

χρήση

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (3): άσκηση που επικεντρώνεται στην αντίληψη και την παραγωγή

Δίνετε τη Φωτοτυπία 3 στους μαθητές. Διαβάζετε τις παρακάτω προτάσεις και ζητάτε από τους μαθητές σας να συμπληρώσουν τις λέξεις που λείπουν. Κατόπιν τους ζητάτε να διαβάσουν τις προτάσεις φωναχτά.

1. Κάθισε με την καλή φούστα της στο χαλί.
2. Δεν της έκανε τη χάρη και έφαγε το κάρυ.
3. Ό,τι και να κάνει πάντα χάνει.
4. Άνοιξε με το κλειδί και είδε ένα δωμάτιο όλο χλιδή.
5. Τι κρίμα! Δεν υπάρχει άλλο χρήμα.

Φωτοτυπία 3

1. Κάθισε με την _____ φούστα της στο _____.	(α) χαλί	(β) καλή
2. Δεν της έκανε τη _____ και έφαγε το _____.	(α) κάρυ	(β) χάρη
3. Ό,τι και να _____ πάντα _____.	(α) χάνει	(β) κάνει
4. Άνοιξε με το _____ και είδε ένα δωμάτιο όλο _____.	(α) χλιδή	(β) κλειδί
5. Τι _____! Δεν υπάρχει άλλο _____.	(α) χρήμα	(β) κρίμα

Καθοδηγούμενη δραστηριότητα

Χωρίζετε τους μαθητές σε ζευγάρια και τους δίνετε από ένα πίνακα σε φωτοτυπία (διαφορετικό για τον μαθητή Α και Β). Τους ζητάτε να συμπληρώσουν τον πίνακά τους, ρωτώντας και δίνοντας στον συμμαθητή τους τις πληροφορίες που λείπουν για κάποια άτομα ως εξής:

- A. Τι επάγγελμα κάνει ο Χάρης;
B. Ο Χάρης είναι _____.

- B. Έχει χρήματα;
A. Έχει _____.

- A. Τι χόμπι έχει;
B. _____.

- A. Πού ζει;
B. _____.

- A. Τι άλλο γνωρίζουμε για τον Χάρη;
B. _____.

Φωτοτυπία 4

Μαθητής Α

	Επάγγελμα	Χρήματα	Χόμπι	Τόπος κατοικίας	Χρήσιμες πληροφορίες
Χάρης		έχει χρυσό στην τράπεζα			
Χρύσα	χρυσοχόος		μοντέρνος χορός		πολλά χωράφια στα Χανιά
Χρήστος		χάνει συχνά χρήματα στα	να χαλαρώνει	Χρυσούπολη	

		χαρτιά			
Χαρίλαος			παραδοσιακοί χοροί	Χάλκη	εργάζεται και σε βιοτεχνία χαλκού

Μαθητής Β

	Επάγγελμα	Χρήματα	Χόμπι	Τόπος κατοικίας	Χρήσιμες πληροφορίες
Χάρης	χρηματιστής		χόκεϊ	Χάγη	χωρίς υποχρεώσεις
Χρύσα		πολλές χρυσές λίρες		Χανιά	
Χρήστος	χασάπης				έχασε πολλά χρήματα στο χρηματιστήριο
Χαρίλαος	χωροφύλακας	χρωστάει στην τράπεζα			

Παραγωγή

Επικοινωνιακή δραστηριότητα (1)

Ζητάτε από τους μαθητές να παρουσιάσουν στην τάξη τρόπους με οποίους μπορούν να ζήσουν οικονομικά. Τους ζητάτε να χρησιμοποιήσουν όσες περισσότερες λέξεις με /x/ μπορούν και να σκεφτούν ενδιαφέρουσες ιδέες για να τις παρουσιάσουν, π.χ. χωρίς ακριβά χόμπι, γίνομαι χορτοφάγος, μαζεύω χόρτα από το χωράφι, κτλ. Μπορούν επίσης να ετοιμάσουν ένα πόστερ με τις ιδέες τους.

Επικοινωνιακή δραστηριότητα (2)

Επιχειρηματολογία - Αντιλογία

Χωρίζετε τους μαθητές σας σε δύο ομάδες των τεσσάρων ατόμων και δίνετε στην καθεμιά το θέμα της αντιλογίας (debate).

Ομάδα Α. Το χρήμα φέρνει χαρά
Ομάδα Β. Το χρήμα φέρνει δυστυχία

Ζητάτε από τους μαθητές να βρουν επιχειρήματα και παραδείγματα για κάθε θέση. Κάθε ομάδα θα παρουσιάσει αρχικά τη θέση της και μετά θα δευτερολογήσει, παρουσιάζοντας αντεπιχειρήματα για τη θέση της άλλης ομάδας. Η υπόλοιπη τάξη θα ψηφίσει στο τέλος την ομάδα που θεωρεί ότι παρουσίασε καλύτερα τα επιχειρήματά της.

Επικοινωνιακή δραστηριότητα (3)

Δίνετε στους μαθητές σας τις παρακάτω εικόνες. Τους χωρίζετε σε ζευγάρια και τους ζητάτε να παρουσιάσουν στην τάξη:

(α) Τι σημαίνει γι' αυτούς και την κοινωνία το ό,τι η Ελλάδα έχει χρέος (μαθητής Α)

(β) Τι θα σήμαινε γι' αυτούς και την κοινωνία μια Ελλάδα χωρίς χρέος (μαθητής Β)

Φωτοτυπία 5

